

Jak nebýt Pat a Mat ve venkovské knihovně

Uherské Hradiště, listopad 2016

Helena Gajdušková, Masarykova veřejná knihovna Vsetín

Aby knihovna byla..

**... kulturní a společenské centrum obce,
živá, vyhledávaná
a pro obyvatele i zřizovatele
důležitá!**

...měla by dbát na:

- příjemné prostředí
- dostupnost – provozní doba
- kvalitní knihovní fond
- fungující a funkční technika – přístup k internetu, webová prezentace knihovny, elektronický katalog na internetu
- nové trendy
- standard pro dobrou knihovnu - <http://goo.gl/xPYPqy>

- **Knihovna:**
 - **Knihovník**
 - **Zřizovatel**
 - **Spolupráce**

- **Knihovník – na něm to všechno stojí**
- Nabídka služeb
- Vstřícnost, ochota, aktivita, zájem, srdce
- Funguje spolupráce všemi směry (zřizovatel, složky a spolky v obci, metodická pomoc)

- **Zřizovatel – bez něj to nejde**
- Zájem
- Podpora, finance
- Partnerství

- Spolupráce s pověřenou knihovnou, systém knihoven
- Informace
- Odborné poradenství
- Znat a respektovat nové trendy, vývoj

**Cíl – spokojení uživatelé knihovny -
občané obce**

***(a potom také spokojený knihovník i
starosta 😊)***

- Knihovna v menším městě nebo v obci
 - půjčovnou knih
 - přístupovým místem k internetu
 - místem setkávání
 - centrem života komunity
 - prostředím k rozvoji občanské společnosti
 - „třetím místem“
 - „**komunitní knihovnou**“

- Aktivity v knihovně:
 - besedy, přednášky, kulaté stoly, výtvarné aktivity, setkání
 - přichází sem školáci se svými učiteli, senioři, rodiny, mládež i dospělí, skupiny (organizované i neorganizované) i jednotlivci
 - knihovna je využívána i jako „dílna“ – kreativní prostor, herna, diskusní klub.... neformální školní družina, školní klub....

Shrnutí - činnost knihovny dnes

- plnit základní poslání knihovny (nákup knihovního fondu a jeho zprostředkování veřejnosti)
- podpora čtenářství
- prezentace knih
- podpora lokálního významu obce
- pořádání akcí venku před knihovnou
- podchytit nové rodiny v obci
- spolupráce na obecním zpravodaji
- nedělat pro děti/lidi, ale s dětmi/s lidmi
- knihovna jako kulturní, informační a komunitní centrum

Další možnosti využití knihovny

- V malých obcích je možno knihovnu využívat i k dalším účelům - vzdělávací akce - výuka jazyků, hudby, PC kurzy, akce pro seniory, rodiny, děti, knihovna jako prostor pro setkávání generací, kroužky, kluby, skauti, schůzky scholy, prázdninové příměstské tábory)
- Pokud je to v obci vhodné, je výhodné propojit knihovnu např. s turistickým informačním centrem

Další možnosti využití knihovny

- mateřská centra
- nízkoprahová centra
- pohybové aktivity
- knihovna provozující letní kino
- slouží jako místa veřejných zasedání zastupitelstva a setkání občanů
- Ostatní funkce by však neměly knihovnu „převálcovat“, ale doplnit

Prostory knihoven

- Prostory knihoven obvykle těmto kumulovaným funkcím nedostačují.
- Avšak:
- I u malých venkovských knihoven se setkáme s tím, že se obec rozhodne knihovnu zrekonstruovat nebo přestěhovat. Měli bychom na to být připraveni.

- **Jak taková knihovna před rekonstrukcí obvykle vypadá, s jakými problémy bojuje?**
- prostorové problémy (malé místnůstky, obehnané kolem stěn regály) vyvolávající pocit stísněnosti
- přecpané regály (!)
- málo místa u výpůjčního pultu
- regály „do stropu“, málo sedacích míst, málo počítačových míst
- chybí dětský koutek
- vybavení ze 70.- 80. let, neodpovídající současné době, „staropanenské vybavení“ (dečky, vázičky...)
- část knihovního fondu ve skladu, fond zastaralý

Na co myslet, co vzít v potaz před rekonstrukcí knihovny?

- Pokud se staví nová budova, obvykle obec spolupracuje s architektem (někdy je výběr architekta výborný, někde ...) – vždy ale záleží na spolupráci obec – knihovna (pověřená knihovna) – architekt
- Většinou se však knihovna stěhuje do rekonstruovaného stávajícího objektu:
- prostor je předem dán a musíme se do něj „vejít“

Na co myslet, co vzít v potaz před rekonstrukcí knihovny?

- víme předem o některých omezeních
- spolupráce s architektem na „vizi“ nové knihovny
- spolupráce s týmem knihovny, (knihovníkem), obce, pověřenou knihovnou
- dá se předpokládat 30% nárůst aktivit, čtenářů, návštěvníků – je tedy vhodné přidat cca +30% plochy
- je třeba velmi pečlivě zvážit návaznost jednotlivých procesů a provozů (*půjčovna, čítárna, dětský koutek, větší děti, teenageři, maminky, klidové zóny - vyvážit klid x komunikace, odpočinkové a studijní zóny*)

Na co myslet předem:

- uspořádání a uložení knihovního fondu (rozmístění regálů)
- dobrý orientační systém
- dostatek místa, vzdušnost, příjemné působení, (nepřehnat – příliš volného prostoru – děti zde běhají)
- využití netradičních prostor, (např. prosklené plochy, vysoký strop – galerie apod. dle místních specifik)

K uspořádání regálů a knihovního fondu:

- nezahltit prostor u recepce (výpůjčního pultu), aby ani při náporu čtenářů knihovna nevypadala hned na první dojem zaplněná
- nepřeplnit knihovnu nábytkem, důležitý je volný prostor, přehlednost
- u výpůjčního pultu vyčlenit několik regálů na novinky, bestsellery, zajímavosti, aktuality. Knihy zde - uloženy ven obálkami, nikoliv hřbety

K uspořádání regálů a knihovního fondu:

- mezi regály nechat velkorysé a vzdušné uličky, (kočárky, vozíčkáři, snadnější výběr fondu)
- nechat snadno dostupný horní i spodní regál (max.cca 6 polic nad sebou)
- výhodné jsou regály na kolečkách – pojízdné, flexibilní

K uspořádání regálů a knihovního fondu:

- zvážit vyčlenění některých témat z beletrie: poezie a dramata, detektivky, milostné romány, sci fi, fantasy, westerny, pohádky, cizojazyčnou literaturu.... , případně piktogramy
- Naučná (odborná) literatura - podle MDT, ale každý regál je nahoře označen také příslušným tématem (maximální přehlednost fondu)
- dbát na to, aby v každém regále byla cca 20 cm rezerva (pocit vzdušnosti)

K uspořádání regálů a knihovního fondu:

- regály nemají mít „pevná záda“, takže pocit volnosti se tím násobí
- dát si pozor na rozměry regálů, příliš hluboké regály působí hřmotně a zaberou zbytečně mnoho místa
- není třeba budovat velkou rezervu na nový knihovní fond, spíše usilovat o vyváženost mezi nákupem a vyřazováním. Kapacitu původních regálů navýšit cca o 20% (dle místních podmínek). Knihovna by neměla působit jako sklad knih.

Odpočinkové a studijní zóny:

- pohodlné sezení (židle) – je velmi důležité (vytvářet „hnízda“) – několik židlí + stolek, křesílka apod.
- vytvořit pokud možno na několika místech různorodá zákoutí, – od pohodlných a barevných křesílek, váledek a pohovek až k běžným stolům s židlemi a PC místům
- respektovat potřeby všech generací – na pohovkách často rodiče s dětmi (a opravdu jim čtou!), u stolů mládež, která se ovšem také „povahuje“ na váledech, senioři využívají jak pohodlná křesílka, tak klasické sezení, z něhož se snadněji zvedají
- dětský koutek bude také často využíván...

Co ještě vzít v potaz:

- barevná malba působí radostněji – ale nepřepřácat! (*Kdy jste naposledy ve vaší knihovně malovali?*)
- útulnost knihovny:
- výzdoba, úklid, přehlednost, květiny – vhodný doplněk, ale nepřehnat to – uměřeně, knihovna není zahradičství
- dostatek světla (centrální i lokální)
- výpůjční pult nemá být bariéra mezi knihovníkem a čtenářem (face to face)
- Je dobré navštívit povedené knihovny v okolí a inspirovat se dobrými nápady (nejlépe knihovník spolu se zřizovatelem)

Chyby u nově vybavovaných knihoven

- Knihovna zahlcena velkými neprostupnými nadměrnými regály
- „Zámecká knihovna“ – malá venkovská knihovna s masivním nábytkem - knihovnice doplní chybějící dětský koutek vybavením z Ikea
- Knihovna vybavena skladištními nebo archivními regály
- Prostor knihovny zbytečně přepažen sádrokartonovou stěnou (stačí oddělit regály)
- *Konkrétní příklady*

Spolupráce s pověřenou knihovnou

Spolupráce s PK:

Měla by být vidět na celkovém vzhledu a dobrém stavu knihovny

Pověřené knihovny pomáhají vyhnout se chybám při vybavování knihoven

Pověřené a krajské knihovny by měly vědět o tom, že se knihovny v jejich regionu opravují a poskytnout zde obci i knihovníkovi účinnou pomoc, případně doporučit spolupráci s architektem.

Velké poděkování a úcta tam, kde se tomu tak děje!

Knihovna – místo, kde se lidé cítí dobře

- Knihovna by neměla být skladištěm knih, ale prostorem, kde se lidé cítí dobře (aby tam chtěli nějaký čas strávit) – komunitní prostor, který vybízí k setrvání, ke kreativní činnosti, studiu, zábavě i odpočinku a je dostupný všem (Lenka Prucková: „Staré knihy patří do Národní knihovny!“)

Knihovna pro obec a občany

- Knihovna jako komunitní knihovna, jako multifunkční zařízení v obci:
- *„S množstvím funkcí se pak logicky pojí také velkorysé prostory těchto knihoven, jež by jim občas mohly závidět i knihovny ve větších aglomeracích.*
- *V knihovnách tak nacházejí svůj prostor opravdu všichni obyvatelé obcí – a všechny kolegyně a kolegové považují tuto multifunkčnost knihoven, které vedou, za samozřejmou...“ (Zlata Houšková)*

09. 21. 2016

TEKEMÄSI KÄYNNIT
AHOJ OMA
DOKKI DEVI KÄYNNIT
AHOJ (perustuu) OMA
UPEVAIJE VAAFI VA
ANO HAI NE DE
ŠIONI
HASI

VYSTAA
KIRJATIEN
KÄÄNTÄJÄ

P

RS

N

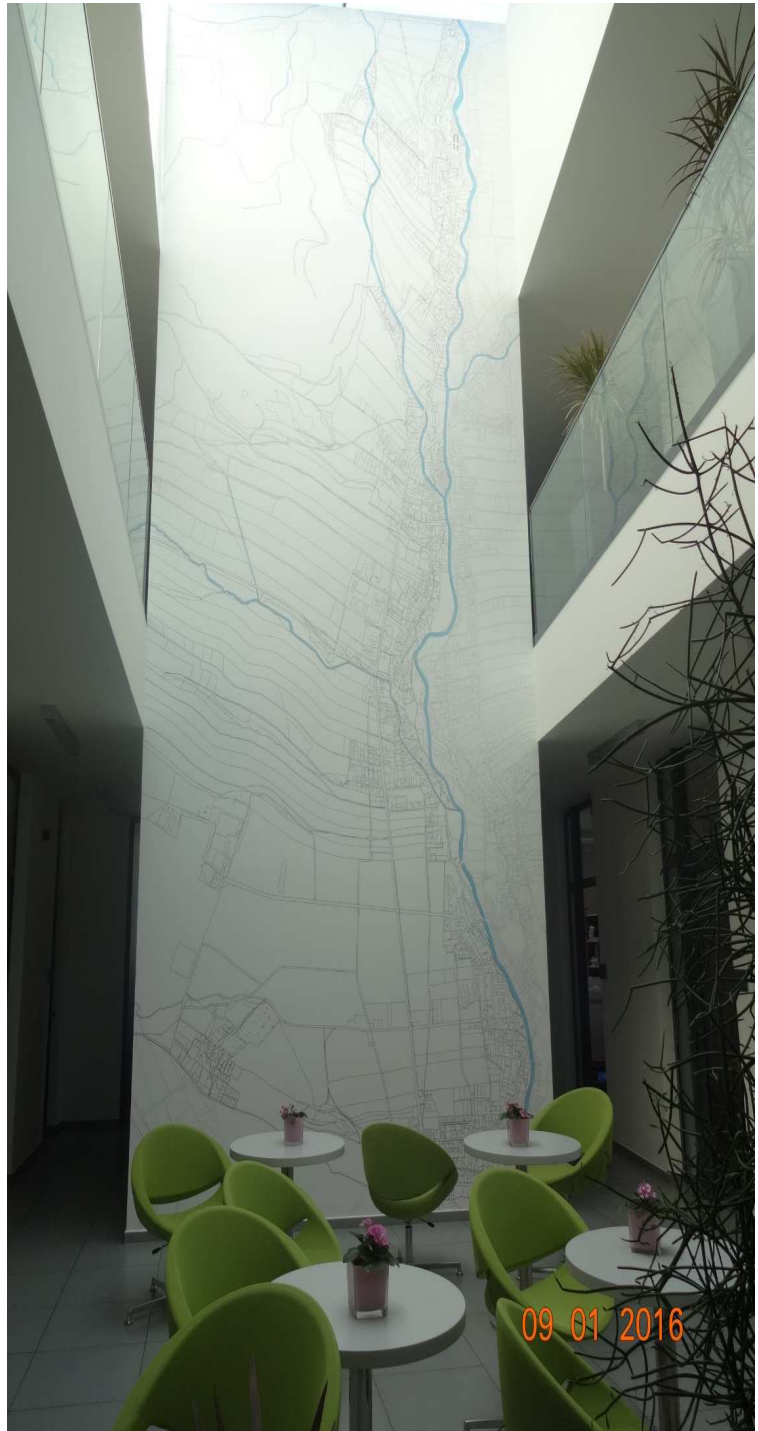
Q

R

V

Ve Zlíně

Výpůjční řád Místní knihovny ve Zlíně

1. Poslán a činnost knihovny

Knihovna je knihovnou základní ve smyslu § 3 a 12 zákona č. 257/2001 Sb. (knihovna veřejné knihovnické a informační služby (tj. služby výpůjční, meziknihovní, informační a přístup na Internet) vymezené v § 2, 4 a 14 knihovního zákona.

2. Registrace čtenáře

1. Čtenářem knihovny se může stát každá fyzická nebo právnická osoba (i cizí státní občanství) na základě výpůjční přihlášky ověřené knihovníkem podle osobních údajů čtenáře. Na základě přihlášky je mu vydán čtenářský průkaz, který je splněn, až do 15 let se stanou čtenářem na základě písemného souhlasu rodičů nebo zákonných zástupců.
2. Děti do 15 let se stanou čtenářem na základě písemného souhlasu rodičů nebo zákonných zástupců.
3. Knihovna vyžaduje k registraci následující osobní údaje: jméno, příjmení, bydliště a číslo občanského průkazu. Osobní údaje čtenářů bude knihovna zpracovávat podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

3. Povinnosti čtenáře

- Čtenáři - jsou povinni řídit se výpůjčním řádem a dodržovat pokyny knihovníka
- osobně ručí za půjčené dokumenty a nesmí je půjčovat dalším osobám
 - zjištěná poškození půjčených dokumentů jsou povinni ohlásit knihovníkovi, jinak nesou odpovědnost za případné závady a jsou povinni knihovně uhradit vzniklou škodu
 - v případě onemocnění nakažlivou chorobou jsou povinni toto ohlásit v knihovně a zabezpečit dezinfekci knih
 - rovněž v případě ztráty čtenářského průkazu je nezbytné o tom uvědomit knihovnu
 - v knihovně je nutno hlásit také změny jména, bydliště a čísla občanského průkazu
 - při ztrátě půjčeného dokumentu jsou povinni zajistit buď náhradní výtisk téhož titulu nebo uhradit jeho cenu včetně případného poplatku za škodu spojené s likvidací škody
 - hrubé nebo soustavné porušování výpůjčního řádu knihovny zřizující knihovnika zbavit práva používat služeb knihovny.

4. Práva čtenáře

- Čtenáři mají právo
- půjčovat si knihovní dokumenty jak z vlastního fondu knihovny, tak z knihovního fondu jiné knihovny prostřednictvím meziknihovních služeb nebo prostřednictvím výměnných souborů
 - výpůjční doba jsou 3 měsíce, po jejím uplynutí si tuto dobu mohou u knihovny prodloužit, jinak zaplatí poplatek z prodloužení
 - knihy, které jsou vypůjčené, si mohou rezervovat
 - návštěvníci Internetu mají možnost po domluvě s knihovníkem si při velkém zájmu rezervovat počítačovou stanicí, případně se domluvit i na jiném vhodnějším čase přístupu k Internetu mimo otevírací dobu knihovny.

<http://www.knihovna-veselice.cz>

PRONAŠÍ MYLOU
KNIHOVNICI
od Nabálky

**Komunitní knihovna je
knihovna, která má šanci
na přežití**

Děkuji za pozornost

Helena Gajdušková
hgajduskova@mvk.cz

Masarykova veřejná knihovna Vsetín

www.mvk.cz
mvk@mvk.cz

tel.: 575755155